

Србија данас није први пут у ситуацији када треба да донесе једну судбоносну одлуку о својој будућности. Евро-атлантске интеграције - да, или не? Последњи пут Србија се нашла пред једном таквом сличном одлуком 1914 године, након што је Први светски рат већ био почео. Требало је одлучити о томе шта су ратни циљеви Србије. И Србија је 7. децембра 1914 године, донела судбоносну одлуку у чувеној Нишкој декларацији:

«...влада Краљевине сматра као свој најглавнији и у овим судбоносним тренуцима једини задатак, да обезбеди успешан свршетак овог великог војевања које је, у тренутку кад је започето, постало уједно борбом за ослобођење и уједињење све наше неслободне браће Срба, Хрвата и Словенаца ...».

Подвучени део могао је да гласи и овако:

«...да обезбеди успешан свршетак овог великог војевања које је, у тренутку кад је започето, постало уједно борбом за ослобођење и уједињење свих Срба у Краљевини Србији ».

Али није. Србија је тада била одабрала пут јужно-словенских интеграција. Захваљујући судбоносној одлуци у Нишу, Срби су 1918. године изгубили Краљевину Србију, и настала је Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, тј. Југославија. Судећи по релативно скоро објављеним чланцима српских историчара, као на пример чланку Слободана Г. Марковића: «Између тријанонског синдрома и евроатлантског идентитета», на сајту НСПМ, српски историчари још увек пишу о стварању Краљевине СХС као неком успеху Србије. То је постало опште место у српској историографији, које ће, верујем, све више изазивати општу досаду код трезвеног читаоца коме је циљ да схвати шта се то десило Србима у 20. веку. Изгледа да је потребан прави ментални преокрет да би се о том фаталном догађају почело мислити другачије и конструктивније.

Пише: Бранислав Р. Ђорђевић
среда, 02 април 2008 15:37

Ни тада, почетком 20. века, слично као ни данас, са евро-атлантским интеграцијама, Срби наравно нису могли имати искуство о томе шта значи одабрати јужно-словенске интеграције, тј. шта значи одбацити своју сопствену државу, Краљевину Србију и прихватити улазак у нову, мулти-националну и мулти-културну државу, Југославију. Наравно, након стеченог искуства у тој новој држави, и након њеног распада 90-тих година, већина Срба је схватила да је Југославија била промашени пројекат. Али иста већина и даље мисли да је стварање Краљевине СХС био српски успех а не пораз, и да је постао пораз тек касније, због Хрвата и Словенаца, који нису хтели да остану у Југославији.

Сама чињеница да је српској политичкој елити било потребно искуство, и још толико дуго искуство, да би схватила промашеност југословенског пројекта, представља управо доказ њене политичке обезглављености, која траје ево већ скоро 100 година. Наиме, овакви емпиријски, пост-фестум закључци увек скупо коштају. Србија је као омађијана провела 90-те године борећи се и даље за «очување Југославије», и чекала пасивно до последњег тренутка, да јој «братски јужни Словени» својим сецесионистичким ратовима обезбеде независност. Тако је круг затворен, и у смислу независности, Србија се нашла тамо где је била пре 1. децембра 1918 године, али против своје воље. Потом се распадање Србије наставило.

Тренутак је више него погодан да се размисли о томе како је уопште било могуће да српска елита Краљевине Србије види јужно-словенске интеграције у Краљевину СХС и самоукидање сопствене државе као нешто добро и пожељно за српски народ? Да би остало на теоријском нивоу, то размишљање би требало да буде лишено ма и најмањих референци на оно што су Хрвати и Словенаца после чинили у тој Југославији. Оно би само требало да одговори на просто питање: да ли је идеја југословенства била сама по себи добра и пожељна за Србе, или је напротив била лоша и непожељна?

Данас Србија не би смела да пропусти и ову другу прилику, да подробно и трезвено претресе саму идеју свог придруживања Европској Унији, уместо да чека да стекне искуство живота у њој да би донела пост-фестум суд о последицама тог придруживања. У овоме што следи покушаћемо да подвучемо неке паралеле, између некадашње идеје јужно-словенских интеграција Краљевине Србије у Југославију, и данашње идеје евро-атлантских интеграција Републике Србије у Европску Унију, као и паралеле које постоје у пропаганди којом су се служили пропоненти тих идеја, некад и сад.

Идеја југословенства, коју су Краљ Александар и српска елита наметнули српском народу, била је по својој суштини катастрофална за српски народ. Није у њој било

ничег доброг за Србе, па је природно да из једне такве идеје ништа добро није ни могло да се развије у тој лажној држави. А ево зашто:

1. На политичко-прагматичком плану, идеја југословенства је била катастрофална за Србе јер је претпостављала одрицање Срба од своје сопствене државе, Краљевине Србије, и то у тренутку када је Србија била земља победница у Првом светском рату, и са приличним угледом зарађеним у току рата. То невероватно одрицање Срба од сопствене, тешко извојеване независне државе Србије, било је у корист једне фиктивне и, у најмању руку, сумњиве заједнице неспојивих елемената. Захваљујући слепилу српске елите, упркос херојском пробоју солунског фронта са опорављеном војском на Крфу, Срби на крају ипак нису добили натраг своју изгубљену Краљевину Србију коју су били препустили аустро-угарском окупатору, него уместо тога – Југославију.

Сам почетак Краљевине СХС, проглашењем тзв. «уједињења», имао је елементе научне фантастике: О каквом је ту «уједињењу» могло бити речи, када насупрот Краљевине Србије није постојао никакав други реални државни ентитет са којим би се Краљевина Србија могла ујединити? Упркос формирању провизорне Државе Словенаца, Хрвата и Срба, три месеца раније, да би се управо отклонила та очигледна нелогичност употребе појма «уједињење», остала је чињеница да се «уједињење» десило између, с једне стране - реалне ДРЖАВЕ, Краљевине Србије, и са друге – хрватског и словеначког НАРОДА. Асиметрија тог «уједињења» је нечувена у историји, и свакако не спада у показатеље политичке трезвености ондашње српске елите.

Често се говори да је стварајући Југославију Краљ Александар уствари ујединио све Србе у једној држави. Међутим, то пре спада у поезију него у реалну политику. Јер, резултат таквог начина 'уједињења свих Срба' у оквиру Југославије, био је управо погубан по Србе. Прво - од Срба се очекивало да се одрекну српства и да постану Југословени, будући да су непрестано били изложени пропаганди да су Срби, Хрвати и Словенаци у ствари "једнан народ са три имена", тј. тзв. "троједини народ" (Сиц!). Под притиском те жестоке пропаганде која је долазила од сопственог Краља и сопствене политичке елите, Срби су тада први пут напустили сами себе, и били «унапређени» од Срба у «троједини народ». Срби су се на тој идеји «тројединог народа» сломили, покушавајући да постану Југословени, а да истовремено некако остану Срби. Тада настаје прва велика ерозија српске самосвести и осећања сопственог националног идентитета. Друго – директна последица таквог 'уједињења свих Срба' било је милион мртвих Срба у НДХ, а такође и 250 хиљада протераних срба из Крајине, 90-тих година. Другим речима, таква врста 'уједињења' свих Срба у једној држави, била је сличнија 'уједињењу' које би се остварило, да је, рецимо, Аустроугарска којим случајем победила у Првом светском рату и окупирала целу територију ондашње Краљевине Србије. И

тада би сви Срби живели у једној држави, али би то била окупација. Југославија је такође била својеврсна окупација над српским народом, један велики лонац у коме се калила нова, југословенска нација, и у коме је српство полако постајало само фолклорни привезак. У нашој хипотетичној ситуацији «уједињења» свих Срба под проширеном Аустроугарском монархијом, Срби би и тако окупирани, свакако имали права на своје културне, верске и народне обичаје, али сами не би више били у стању да одлучују о својој судбини. Ништа више од тога Срби нису добили улажењем у Југославију. Трагедија је у томе што за то нису били криви никакви страни окупатори, него управо српска елита која је била ментално окупирана једном потпуно суманутом идејом.

Уместо што је упорно радила на стварању Југославије, Србија је тада требало да подржи стварање независне Хрватске, и да прихвати одреднице Лондонског уговора из 1915 године. Своју претпостављену љубав према племенски сродним јужно-словенским народима Србија је требало да изрази, не самоукидањем, него подршком стварању независне Хрватске, која је, према Лондонском уговору, значила и праведно проширење Србије, након свих патњи у рату и великој победи на крају. Такво решење би не само представљало једну братску и племениту помоћ јужно-словенској браћи, пораженој у рату, него пре свега знак да је Србија била у стању да сагледа реалност свог окружења и схвати просту истину да Хрвати и Словенци радије желе независност него Југославију. Али шта да су Хрвати и Словенци којим случајем тада заиста желели да заједно са Србима постану Југословени? Индикатор политичког здравља српске елите био би одлучно НЕ једној таквој идеји. Али одговор српске елите је на несрећу био одлучно ДА, чак и у одсуству једне такве искрене жеље код Хрвата и Словенаца. Како је то било могуће, и да ли се данас историја понавља у слогану «пут у Европу нема алтернативе»?

2. На верском плану, идеја уједињења православне Србије са римокатоличким Хрватима и Словенцима, била је сигуран знак одрођености елитног дела српског народа од Православља. Јер, у противном, да је српска политичка елита тог времена била теолошки писмена, и да је марила до свог православног идентитета, идеја Југославије не би ни у ком случају могла ни за тренутак да се појави у њиховим главама. Али тадашњу српску елиту више је импресионирао племенско, крвно сродство Хрвата и Срба, него недостатак верског, духовног, црквеног сродства између та два народа. Сладуњава и отужно сентиментална идеја «братства и јединства јужних Словена» је занела само српску елиту и она се била определила за принцип тела и крви, а одбацила принцип духа и вере, прихватајући тако тековине западно-европског романтичног национализма.

За разлику од Срба, Хрвати југословенску идеју нису никад схватили озбиљно, већ су

све време остали привржени свом Римокатоличанству, и својој хрватској нацији, што је на крају и довело дотле да су успели да се изборе за стварање независне Хрватске, вековног, па ако хоћете и сасвим легитимног сна Хрвата. То уопште не треба да чуди. Оно што треба да чуди јесте зашто Срби нису, још и више од Хрвата, остали привржени свом Православљу и својој српској нацији, и зашто, још и више него Хрвати, нису никада од 1918 тежили да обнове некадашњу независност Србије? Откуда то да у Краљевини Југославији нема ни једне српске политичке партије, ни једног српског покрета, ни једне српске организације, која би се залагала за развод брака и рестаурацију независне Краљевине Србије? Чак и Дража Михајловић и Димитрије Љотић били су југословенске оријентације, један на челу Југословенске војске у отаџбини, а други на челу југословенске организације Збор! Где су се били изгубили Срби, међу свим тим Југо-Србима?

3. И на крају, на културном плану, идеја да Срби треба да живе у заједничкој држави са Хрватима и Словенцима, који су имали потпуно различиту културну историју од Срба, значила је за Србе све веће удаљавање од својих традиционалних културних вредности и губљење сопственог културног идентитета. Срби су тада на велика врата добили латинично писмо, што је довело до тога да су многи Срби почели да презиру своју ћирилицу, сматрајући однекуд да је она примитивнија од латинице, као да је Грчка цивилизација била примитивнија од Римске. Анимозитет многих образованих Срба према ћириличном писму само је порастао у комунистичкој Југославији, али су клице те врсте само-презирања постављене већ у Краљевини. «Ћирилица» на крају почиње да означава многе негативне ствари: новокомпоноване народњаке, примитивност, назадност, мрак, ... и бива супротстављена латиници као тобожњем симболу свега цивилизацијског.

Срби у Југославији такође постају много отворенији за продор западних идеја, које нису све биле добре. У недостатку способности критичког филтрирања тих идеја, какво је природно постојало на Западу где су те идеје и поникле, изван број Срба полако прихвата и неке идеје које су чак и на Западу биле одбачене, од којих је најпознатија западна идеја комунизма. Да Срби нису ушли у Југославију, вероватно је да и та погубна западна идеја не би тако лако продрла у Краљевину Србију, као што је била продрла у оквирима Југославије.

Систем образовања у Србији која је изгубила независност морао се сада свакако прилагодити југословенском лонцу, тако да пре свега буде политички коректан према другима у њему. Деца су у српским школама учила како су Срби, Хрвати и Словенци «један народ са три имена», будући да су ето, тако блиска браћа. А код куће су слушали од својих родитеља о томе како су Хрвати убијали Србе у протеклом рату, ратујући на страни Аустроугарске, и како, према извештајима војводе Мишића, нису ни

мало расположени према Југославији.

Закључак се сам намеће: уместо што стално критикују Хрвате што нису прихватили идеју југословенства, Срби би им могли бити на томе и захвални. Јер да се то десило, да су Хрвати прихватили да постану Југословени, данас више не би било Срба – сви би ми били један народ – Југословенски. Српски поборници југословенске идеје тек треба да објасне зашто би у принципу било добро да су Срби нестали, и претворили се у Југословене? Да ли је српски народ имао неку инхерентну фалинку због које му је била дужност да се самоукине, и претвори у нешто друго? Овако, како је испало, Србија је најзад поново постала независна, макар се за ту своју независност овог пута није ни борила, будући све време зачарана патолошки самоприхваћеном маском свог југословенског идентитета.

Сличности са данашњом ситуацијом су очигледне.

Србима се говори да је улазак у ЕУ нешто много добро за њих, да је то «пут који нема алтернативу». Циљ ове интензивне пропаганде стилских следбеника Слободана Милошевића је да се створи утисак да Србија заиста нема избора, слично као што је 1914 била сасвим одбачена иначе сасвим легитимна опција да Краљевина Србија одбије идеју такозваног «уједињења».

Србији се данас говори да треба да се придружи онима који су је непрестано бомбардовали у току 78 дана, онима који су их од 1991 године непрестано сатанизовали неуморно ширећи лажи о њима, баш као што се некада Србима говорило да треба да се уједине са Хрватима, који су се, у аустро-угарској војсци, борили против њих у тек завршеном рату.

Србима се данас говори да ће уласком у ЕУ постати нешто више од Срба, да ће постати Европљани, цивилизовани, богати, баш као што се и онда Србима говорило да им је у интересу да постану Југословени, само треба да се одрекну српства, као нечег превазиђеног.

Вишедеценијско испирање мозга, од стране сопствене елите, да српски национални идентитет није довољан, нити препоручљив за Србе, изгледа да је уродило плодом:

многи Срби данас се гаде тога што су Срби, и осећају паничну потребу да «превазиђу» себе, и постану нешто друго, нешто «више», нешто «шире», «боље», и ако је могуће нешто још западније од самог Запада. Тај феномен познат је и код других народа и етничких група, као рецимо код америчких црнаца, или код Јевреја. Зове се само-мржња (селф хатред). Но код других народа тај синдром је најчешће дефинисан као нешто негативно. У српском народу, међутим, та болест је најчешће маскирана, и пројављује се не као ментални поремећај, већ као нешто позитивно, прогресивно, демократско, и цивилизујуће. Насупрот томе, они који се осећају удобно у томе што су Срби који живе у држави Србији, карактеришу се као примитивни мрачњаци који «коче прогрес европских интеграција». Откуда та снажна само-мржња код једног дела српске елите, није предмет овог текста. Да се одговори на то питање потребан је тимски рад, сарадња између историчара, културолога, психијатара и психо-патолога. Болест се још може и разумети, и сажалевати, али колаборационистички и плаћени политички рад за интересе страних земаља, каквим се баве многе NGO у Србији свакако не заслужује ни разумевање ни сажалење. У свакој западној земљи закони забрањују финансирање из иностранства за рад NGO који је уперен против државних интереса земље. Па би и данашња демократска, западно оријентисана Србија требало бар да усклади своје законе са западним стандардима, и забрани такву врсту финансирања на својој територији. Улазак Србије у ЕУ свакако би, међутим, спречио Србију у доношењу таквих закона, а поменуте NGO би још интензивније наставиле свој рад на испирању мозга Србима, е да би их што пре трансформисале у праве «Европљане» и огадиле им до краја све што је српско?

Баш као што се школство у Србији било нужно променило њеним уласком у Краљевину Југославију, можемо само да наслућујемо на шта ће личити школство у Србији ако се она под оваквим условима придружи Европској Унији и Атлантском Савезу. Као што је некада у Краљевини школство било подређено интересима стварања новог човека, Југословена, тако је, у комунистичкој Југославији оно још драстичније било подређено интересима стварања новог човека - комунисте. Генерације деце у комунистичкој Југославији училе су о Србији и Србима као о неким негативним стварима. Вечно присутни «велико-српски национализам и шовинизам» бојио је све што се тицало српског, злокобним бојама. Праву историју могли смо да учимо само од баба и деда, ако смо имали среће да нису били стрељани као «народни непријатељи». Из каквих ће уџбеника наша деца учити историју ако се Србија придружи Европској Унији, том лонцу за прављење трећег новог човека, Евро-Србина? Србији свакако неће бити дозвољено да децу у својој држави учи супротно ономе како децу уче у земљама ЕУ. Тако ће у новим, «прогресивним» уџбеницима деца читати како су Срби геноцидан народ, криви за Први светски рат, криви за комунизам, криви за распад Југославије, криви због припадности «мрачној» и «назадној» православној вери, криви што пишу тим «застарелим» ћириличним писмом, и ко зна зашта све још. Неће у тим уџбеницима бити ни речи о Његошу, или о Владики Николају, па ни о Првом и Другом српском устанку против Турака, јер то неће бити упутно у ситуацији када и Турска треба да уђе у Европску Унију. Треба само послушати како о Србији и Србима већ сада говоре разне Наташе Кандић, Весне Пешић, Биљане Србљановић, и њима слични, па слика о томе

какво ће нам бити школство након анексије Србије од стране ЕУ постаје прилично јасна.

Постоје, међутим и очигледне разлике између 2008 и 1918, које, авај, опет не иду у прилог брзоплетом придруживању било каквим организацијама «путем који нема алтернативу». 1918 године Србија је била победница у тек завршеном рату, и као победник је ушла у Југославију. Ипак, од Југославије није остало ништа, и Србија је у њој само изгубила време и претрпела велику штету. Данас је Србија поражена, бомбардована, без Косова и Метохије, које јој је насилнички и илегално отето, баш од те исте Европске Уније и Атланског Савеза, којима Србија тобоже мора да се придружи. Онда је Србија уживала углед, а данас је понижена, извређана и презрена. Каквим бенефицијама Србија може да се нада ако се придружи Европској Унији и Атлантском Савезу тако понижена и неравноправна, када није успела да извуче никакве бенефиције ни из своје јужно-словенске интеграције у коју је била ушла као угледна победница?

Данашњи српски евро-атлантски интегралисти, попут некадашњих српских југо-интегралиста, говоре Србима да “пут у Европу нема алтернативу”, као да се ту заиста ради о некаквом «путу у Европу», као да је Србија некаква плутајућа држава која може да некуда путује. Што би па и путовала у Европу, кад је већ у Европи? Не ради се, наравно, ни о каквом «путу у Европу», него просто о учлањењу у једну глобалистичку политичку организацију звану Европска Унија, између које и Европе не постоји увек знак једнакости. Многи западни Европљани били су, и још увек јесу, против Европске Уније, која будући глобалистичка, често има супротне интересе од интереса европских земаља. Европска Унија својим глобализмом полако мења лице Европе, али није сигурно ни колики ће јој бити век трајања. Учтивим одбијањем да се учлани у Европску Унију, Србија свакако не би постала мање Европа. Напротив, могла би се са успехом бранити теза да би тек учлањењем у ту глобалистичку организацију, нарочито под садашњим понижавајућим условима, Србија имала све шансе да постане мање Европа него што то сада већ јесте.

Паралела између данашњих евро-атлантских интеграција и некадашњих јужно-словенских интеграција заслужује да буде дубље истражена од стране позваних стручњака за то. Сврха овог текста је била само да укаже на недостатак трезвености српске елите која је Србију 1918 године гурнула у Југословенску Унију, а у нади да ће се онда тај исти недостатак трезвености моћи лакше уочити код наших данашњих, фанатичних заговорника Европске Уније по сваку цену.

Једна историјска паралела: јужнословенске и евроатлантске интеграције

Пише: Бранислав Р. Ђорђевић
среда, 02 април 2008 15:37

После свих лудорија, Србији би данас било много више у интересу да се, за промену, једном мане утопијских фантазија «уједињења», и да се мало посвети самој себи и сређивању сопствене баште, утврђивању сопствене државе и развоју своје културе и економије, остајући отворена за сарадњу са свима који ту сарадњу заиста желе.